

Bruxelles, 11.6.2019
COM(2019) 266 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Evaluare *ex post* a evenimentului „Capitale Europene ale Culturii” din 2017 (Pafos și
Aarhus)**

{SWD(2019) 203 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Evaluare *ex post* a evenimentului „Capitale Europene ale Culturii” din 2017 (Pafos și Aarhus)

1. INTRODUCERE

Raportul de față este prezentat în conformitate cu articolul 12 din Decizia nr. 1622/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala Europeană a Culturii” pentru anii 2007-2019¹, care prevede că, în fiecare an, Comisia asigură o evaluare externă și independentă a rezultatelor evenimentului „Capitala Europeană a Culturii” din anul precedent², și prezintă un raport asupra acestei evaluări instituțiilor și organismelor UE relevante.

Constatările și metodologia evaluării *ex post* sunt prezentate pe larg în documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul document.

2. CONTEXTUL ACȚIUNII

2.1. Acțiunea UE pentru evenimentul „Capitala Europeană a Culturii” (denumit în continuare CEC)

De la lansarea - la nivel interguvernamental - a evenimentului „Orașul european al culturii” în 1985³, programul s-a dezvoltat și a devenit o acțiune a UE de sine stătătoare în 1999⁴. În prezent, acțiunea este reglementată de Decizia nr. 445/2014/UE⁵, însă orașele care au fost desemnate drept CEC pentru anii care urmează, până în 2019, sunt reglementate de Decizia nr. 1622/2006/CE.

Acțiunea CEC are scopul de a evidenția bogăția și diversitatea culturilor din Europa, precum și trăsăturile comune ale acestora, încurajând astfel o mai bună înțelegere reciprocă în rândul cetățenilor europeni. De asemenea, este menită să stimuleze o dezvoltare pe termen lung, bazată pe cultură, a orașelor în sensul mai amplu al termenului, ceea ce implică efecte socioeconomice, consolidarea cooperării între operatorii culturali, artiștii și orașele din Europa, precum și implicarea și participarea cetățenilor localnici (și străini) la actele culturale.

2.2. Procesul de selecție și monitorizarea evenimentului CEC din 2017

În conformitate cu Decizia nr. 1622/2006/CE, Cipru și Danemarca au fost desemnate cele două state membre cu drept de a găzdui un eveniment CEC în 2017.

¹ JO L 304, 3.11.2006, p. 1.

² Textul integral al evaluării este disponibil la adresa: <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/ecoc-2017-evaluation-en.pdf>.

³ Rezoluția miniștrilor culturii, reuniți în cadrul Consiliului, din 13 iunie 1985 privind evenimentul anual „Orașul european al culturii” (85/C 153/02).

⁴ Decizia nr. 1419/1999/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 mai 1999 de stabilire a unei acțiuni comunitare în favoarea evenimentului „Capitala europeană a culturii” pentru perioada 2005-2019 (JO L 166, 1.7.1999, p.1). Decizia a fost modificată prin Decizia nr. 649/2005/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 117, 4.5.2005).

⁵ Decizia nr. 445/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 de instituire a unei acțiuni a Uniunii în favoarea evenimentului „Capitale europene ale culturii” pentru anii 2020-2033 (JO L 132, 3.5.2014).

Procesele de selecție în două etape (preselecția și recomandarea finală) au fost realizate în paralel de autoritățile competente ale acestor două state membre (și anume, ministerele culturii din statele respective). Un juriu format din 13 membri – dintre care șase numiți de statul membru în cauză și ceilalți șapte de instituții și organisme ale Uniunii Europene – au examinat ofertele prezentate de orașele candidate, pe baza obiectivelor și a criteriilor stabilite în Decizia nr. 1622/2006/CE. Trei orașe din Cipru și două orașe din Danemarca au intrat în competiție. Preselecțiile și selecția finală au avut loc în 2011 și, respectiv, în 2012, iar la finalul procesului, juriul a recomandat ca titlul CEC 2017 să fie acordat orașelor Pafos și Aarhus⁶. Cele două orașe au fost desemnate în mod oficial de Consiliul Uniunii Europene în mai 2013⁷.

Ulterior, ambele orașe au făcut obiectul unor măsuri de monitorizare: evoluția pregătirilor la nivelul orașelor a fost supravegheată și coordonată de un juriu alcătuit din șapte experți independenți numiți de către instituțiile și organismele UE, care au avut și sarcina de a asigura conformitatea cu programul și cu angajamentele pe baza cărora au fost selectate orașele. Reprezentanții orașelor Pafos și Aarhus au participat la două reuniuni de monitorizare oficiale convocate de Comisie, în toamna anului 2014 și în primăvara anului 2016. La sfârșitul procesului de monitorizare, juriul a făcut Comisiei recomandarea pozitivă de a acorda fiecăruia dintre cele două orașe un premiu în valoare de 1,5 milioane EUR, în onoarea Melinei Mercouri. Premiul în bani - finanțat în cadrul programului „Europa creativă”⁸ - a fost acordat în toamna anului 2016 celor două orașe desemnate drept CEC.

2.3. Temele și domeniile de interes ale celor două orașe CEC2017

Orașul Pafos, situat în partea de vest a Ciprului, datează din perioada neolitică. Orașul și întreaga țară se află într-un loc de răscruce în partea estică a Mării Mediterane, ceea ce face din această regiune un „creuzet” multicultural. Cu o populație de numai 35 000 de locuitori, Pafos este, de asemenea, unul dintre cele mai mici orașe care au fost desemnate CEC vreodată. Ideea centrală a programului Pafos 2017 s-a bazat pe o veche tradiție, de pe vremea când cultura se dezvoltă în spații deschise. „Fabrica deschisă de cultură” (termen intens utilizat în ofertă), parte importantă a programului cultural, a stat sub semnul promisiunii de a se deplasa în toate zonele și comunitățile din Pafos, pentru a face cunoscute activitățile din cadrul programului Pafos 2017 și pentru a crea un spațiu comun de comunicare și de cooperare dedicat tuturor. Această idee centrală nu viza doar spațiile deschise, ci și noțiunea de deschidere în ceea ce privește toleranța, acceptarea, încurajarea și integrarea diferitelor culturi, idei și convingeri.

Scopul pe care l-a urmărit CEC în Pafos a fost exprimat în mottoul său „Pod între continente, punte între culturi”. Mottoul a reflectat nevoia de a crea interconexiuni și legături între locuitorii izolați din Pafos, inclusiv între rezidenții permanenți, vizitatori și imigranți. De asemenea, mottoul a evidențiat importanța interconectării zonelor dispersate ale orașului și transformarea întregii provincii Pafos într-un spațiu comun aflat la dispoziția tuturor cetățenilor săi, atât în sens literal, cât și în sens metaforic. În final, acesta a subliniat necesitatea de a utiliza diverse proiecte pentru a crea o apropiere între comunitatea cipriotă greacă și comunitatea cipriotă turcă.

⁶ Toate rapoartele de preselecție, de selecție și de monitorizare ale juriului sunt disponibile la următoarea pagină web: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

⁷ Decizia nr. 2013/286/UE a Consiliului din 17 mai 2013 privind desemnarea Capitalei europene a culturii pentru anul 2017 în Danemarca și în Cipru, precum și a Capitalei europene a culturii pentru anul 2018 în Malta (JO L 162, 14.6.2013).

⁸ Regulamentul (UE) nr. 1295/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 privind instituirea programului „Europa creativă” (2014-2020) și de abrogare a Deciziilor nr. 1718/2006/CE, nr. 1855/2006/CE și nr. 1041/2009/CE (JO L 347, 20.12.2013).

Orașul Aarhus a fost fondat de vikingi în secolul VIII, sub forma unei așezări fortificate, într-un port natural aflat la gura unui râu. În ultimii 10 ani, Aarhus a cunoscut o creștere considerabilă, mărindu-și populația cu peste 15 000 de locuitori noi (în prezent populația fiind de 335 000 de locuitori) și creând 20 000 de noi locuri de muncă, în special în sectorul cunoașterii, al serviciilor și al inovării. Este, de asemenea, cel mai mare oraș din regiunea centrală a Danemarcei, una dintre cele cinci regiuni create în 2007. Candidatura orașului Aarhus pentru CEC a făcut parte dintr-un plan mai amplu de dezvoltare a orașului, care s-a axat pe extinderea construcțiilor și a infrastructurii în jurul falezii, inclusiv pe proiectul „Dokk1” - o nouă bibliotecă publică și un centru cultural cu dotările necesare evenimentelor artistice. De asemenea, candidatura a vizat promovarea unei guvernante mai coerente în cadrul regiunii centrale a Danemarcei, care cuprinde 19 entități administrativ-teritoriale.

Aarhus 2017 s-a prezentat sub deviza „Să ne regândim”. Scopul general a fost acela de a schimba mentalitățile din oraș, din regiunea centrală a Danemarcei și din Europa prin intermediul experiențelor culturale și de a evidenția cele trei valori fundamentale, durabilitatea, diversitatea și democrația, care sunt esențiale pentru proiectul UE. Programul cultural a fost structurat în jurul a patru sezoane, fiecare dintre acestea fiind deschis cu un eveniment de amploare MEGA, în aer liber. În fiecare sezon au avut loc trei evenimente Full Moon, la o scară mai mică decât evenimentele MEGA. În afară de aceste evenimente, programul a prezentat peste 350 de proiecte artistice și culturale, conferințe și festivaluri.

3. EVALUARE

3.1. Modalitățile de evaluare

Evaluarea examinează punerea în aplicare și realizarea celor două programe CEC din 2017 pe parcursul întregului lor ciclu de viață, de la primele demersuri până la considerente privind durabilitatea și moștenirea pe care o lasă.

În mod specific, evaluarea analizează relevanța, eficiența și eficacitatea celor două programe CEC 2017. Alți factori luați în considerare sunt valoarea adăugată la nivelul UE, precum și coerența și complementaritatea acțiunii CEC⁹ cu alte inițiative ale UE. La final, evaluarea prezintă concluziile care rezultă din cele două experiențe.

3.2. Metodologia și limitele abordării alese

Evaluarea și metodologia acesteia au fost concepute pentru a respecta cerințele Deciziei nr. 1622/2006/CE și pentru a contribui la dezvoltarea unei înțelegeri mai aprofundate a performanțelor și a realizărilor acțiunii CEC. În special, aceasta constituie o ocazie valoroasă de a reanaliza în mod critic anul anterior, pentru a sublinia învățămintele și recomandările pentru remodelarea cunoștințelor și a perspectivelor actuale în lumina noilor experiențe ale orașelor gazdă.

În ceea ce privește evaluările anterioare, logica de intervenție se bazează pe o ierarhie a obiectivelor enunțate în Decizia nr. 1622/2006/CE.

Pentru ca rezultatele să fie comparabile, metodologia aplicată acestei evaluări a urmat, în ceea ce privește colectarea și analiza probelor, abordarea adoptată și în evaluările anterioare ale acțiunii CEC¹⁰.

Evaluarea s-a bazat pe două tipuri de date și pe sursele acestora:

⁹ Decizia nr. 1622/2006/CE.

¹⁰ A se vedea rapoartele de evaluare anterioare la: http://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/actions/capitals-culture_en.htm.

- Datele primare au inclus fie datele colectate în timpul activității pe teren, fie datele furnizate de fiecare CEC, cum ar fi interviuri, chestionare și sondaje online; în special, interviurile au urmărit să obțină mai multe perspective asupra fiecărui CEC, inclusiv din partea echipelor de management, a factorilor de decizie la nivel local și național, precum și a principalilor operatori culturali, a unei serii de parteneri implicați în realizarea programului și a unui eșantion de organizații cu rol de conducere sau de participare la proiecte. Spre deosebire de evaluările anterioare privind CEC, această evaluare a inclus și o consultare publică, care a reprezentat o modalitate deschisă, incluzivă și accesibilă, prin care gândurile și opiniile oamenilor și ale organizațiilor au putut fi utilizate în cadrul evaluării privind CEC;
- Sursele de date secundare au cuprins documente UE, oferte inițiale și candidaturi, rapoarte interne legate de procesele de candidatură, rapoarte de monitorizare și evaluare, studii și rapoarte realizate sau comandate de CEC, programe ale evenimentelor, materiale promoționale și site-uri internet, date statistice privind cultura și turismul și date cantitative furnizate de CEC cu privire la finanțare, activități, realizări și rezultate.

La fel ca în cazul tuturor evaluărilor *ex post* anterioare privind CEC, Comisia susține că metodologia adoptată este adecvată pentru elaborarea unui raport care să ofere o bază suficient de solidă, de natură să conducă la concluzii sensibile cu privire la performanța CEC.

Cu toate acestea, astfel cum s-a subliniat deja în raportul de anul trecut, lipsa datelor de referință care să fie integrate într-un studiu comparativ privind orașul înainte de câștigarea titlului, la începutul anului în care s-a acordat titlul și ulterior punerii în aplicare a anului CEC, reprezintă în continuare o limitare. Aceste date sunt esențiale pentru obținerea unei perspective echilibrate, susținute de o bază de date convingătoare și amplă, asupra impactului efectiv al acțiunii CEC asupra unui oraș.

Cu toate acestea, bugetul alocat activității de evaluare (aproximativ 75 000 EUR în fiecare an), care este proporțional cu nivelul modest al finanțării UE furnizate direct de UE pentru fiecare CEC gazdă (premiul Melina Mercouri în valoare de 1,5 milioane EUR), nu permite efectuarea unui studiu privind imaginea anterioară („de referință”) și a unui studiu privind imaginea ulterioară („*ex post*”). O consecință suplimentară a bugetului modest este aceea că procesul de colectare a datelor primare tinde să aibă un caracter mai degrabă calitativ decât cantitativ; deși datele calitative au în continuare o mare importanță în cadrul evaluării, lipsa unor surse de date diversificate se traduce printr-o fiabilitate mai redusă, de exemplu, în procesul de demonstrare a rezultatelor obiective și a efectelor CEC asupra extinderii participării la cultură.

În plus, consultarea publică, testată pentru prima dată ca instrument de consultare în cazul unei evaluări *ex post* a CEC, a furnizat un set relativ restrâns de constatări, având în vedere că, în total, au fost primite doar 76 de răspunsuri. Probabil că acest lucru este de înțeles, întrucât realizarea sondajului presupunea ca respondentul să fi cunoscut (și, în mod ideal, să fi participat la) activitățile CEC în orașele respective.

Prin urmare, raportul și concluziile sale sunt susținute de o bază amplă de date calitative (de exemplu, părerile și opiniile diferitelor tipuri de părți interesate), mai mult decât de un set cantitativ cuprinzător de date.

Comisia este pe deplin conștientă de aceste limitări și le acceptă ca atare, știind că au fost deja identificate și comunicate într-un document de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește propunerea de decizie de stabilire a unei acțiuni a Uniunii în favoarea evenimentului CEC

pentru anii 2020-2033¹¹, precum și în rapoartele sale anterioare privind evaluările *ex post* ale CEC.

În ceea ce privește această dificultate, o propunere ulterioară a Comisiei și o decizie adoptată în cele din urmă de Parlamentul European și de Consiliu¹² prevăd că înseși orașele desemnate - care sunt principalii finanțatori și beneficiari ai acțiunii CEC și care sunt mai bine poziționate pentru a avea date de referință și pentru a colecta date primare cu privire la impactul titlului - devin principalii realizatori ai procesului de evaluare.

Această nouă obligație impune CEC să efectueze - în locul Comisiei - o evaluare *ex post* a anului în care li s-a acordat titlul; aceasta se va aplica însă doar titlurilor acordate începând cu 2020. Pentru CEC 2018 și 2019, Comisia va continua să realizeze o evaluare proprie, cu limitările descrise anterior. Într-o etapă ulterioară, Comisia va efectua, de asemenea, o evaluare globală, care să cuprindă mai mulți ani CEC, permițând măsurarea impactului pe termen lung al acțiunii CEC, astfel cum se indică în Decizia nr. 445/2014/UE.

De asemenea, merită subliniat faptul că orașele Pafos și Aarhus au comandat activități de cercetare la nivel local - efectuate de Universitatea Neapolis din Pafos și, respectiv, de Universitatea din Aarhus - pentru a-și îmbunătăți nivelul de înțelegere în ceea ce privește impactul CEC și că rezultatele acestor activități au fost incluse în evaluarea Comisiei ori de câte ori a fost posibil.

În concluzie, în pofida deficienței datelor cantitative și a altor dovezi independente, Comisia constată că dovezile adunate au un caracter suficient de solid pentru a sprijini evaluarea și diseminează evaluarea și deducțiile sale generale, considerate a oferi o imagine în ansamblu adevărată și în cunoștință de cauză a acțiunii CEC din 2017.

4. PRINCIPALELE CONSTATĂRI

4.1. Relevanța acțiunii CEC și CEC pentru anul 2017

Potrivit constatărilor evaluării, cele două orașe gazdă au elaborat și au pus în aplicare programe culturale compatibile cu articolul 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și relevante pentru acesta în ceea ce privește contribuția Uniunii la „înflorirea culturilor statelor membre”. Găzduirea acțiunii CEC a contribuit, de asemenea, la evoluții economice și sociale în cele două orașe, ceea ce este în conformitate cu obiectivele Deciziei nr. 1622/2006/CE.

Evaluarea concluzionează că, deși domeniul de aplicare al programului Pafos a fost mai restrâns decât cel al majorității programelor CEC din trecut (în mare parte ca urmare a dimensiunii mici a orașului), acesta a reușit să evidențieze moștenirea culturală a orașului Pafos în contextul european, interconexiunile (necesare) între oamenii din oraș și din afara acestuia, precum și necesitatea dialogului intercultural. De asemenea, acesta a ajutat publicul local și străin deopotrivă să afle mai multe despre cultura cipriotă și să se familiarizeze într-o mai mare măsură cu alte culturi și tradiții.

Aarhus a elaborat un program cu obiective clare pe termen lung, subliniind diversitatea culturilor europene și interacțiunea coerentă cu strategia mai amplă de dezvoltare a orașului; acesta s-a axat pe creșterea gradului de conștientizare și a vizibilității orașului, pe atragerea turiștilor din țară și din străinătate, pe îmbunătățirea infrastructurilor culturale, pe extinderea publicului și a participării proactive a cetățenilor la activitățile culturale. Programul a avut, de

¹¹ A se vedea SWD(2012) 226 final, punctul 2.4.4.

¹² Decizia 445/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului, a se vedea nota de subsol nr. 5.

asemenea, o dimensiune regională importantă în contextul nou createi regiuni centrale a Danemarcei.

4.2. Eficiență

Per ansamblu, dovezile disponibile sugerează că CEC rămâne o acțiune a UE eficientă, care oferă bune niveluri de rentabilitate la nivelul Uniunii Europene pentru o investiție relativ modestă din partea acesteia: acordarea titlului în sine are un important efect multiplicator asupra sumei finanțării pe care orașele gazdă o alocă elaborării și realizării programului cultural CEC și reprezintă un generator important de interes și de finanțare din partea multor părți interesate, inclusiv a autorităților regionale și naționale și a contribuabililor privați. În plus, valoarea absolută a premiului Melina Mercouri, care este singura contribuție monetară pe care o primesc orașele gazdă din partea Uniunii Europene, este modestă (1,5 milioane EUR pentru fiecare CEC) în comparație cu costurile globale ale unei acțiuni CEC: cheltuielile de funcționare ale CEC 2017 au fost de aproximativ 66,7 milioane EUR pentru Aarhus și de 8,5 milioane EUR pentru Pafos.

La nivel de oraș, atât Pafos, cât și Aarhus au instituit mecanisme de execuție și de guvernare puternice și reușite, ambele utilizând, în principal, fonduri naționale, regionale și locale, dar și fonduri UE, într-o măsură mai mică, pentru a pune în aplicare programe culturale de înaltă calitate artistică, care se adaugă la activitățile lor culturale anuale obișnuite.

Cu toate acestea, evaluarea arată și faptul că găzduirea unui eveniment CEC rămâne o alegere ce presupune o utilizare intensivă a resurselor și implică un angajament pe termen lung, pe tot parcursul anilor pregătitori, care se poate dovedi dificil de respectat: de exemplu, în cazul orașului Pafos s-a înregistrat o reducere semnificativă a bugetului real față de etapa inițială de licitație (o scădere de peste 60 %), determinată de o propunere inițială prea ambițioasă, dar și de o criză financiară care a apăsat puternic asupra sectoarelor bugetului public, la toate nivelurile teritoriale.

4.3. Eficacitatea

Ambele orașe deținătoare ale titlurilor CEC și-au îndeplinit cu succes obiectivele pe termen scurt stabilite în candidaturile, în special punerea în aplicare de programe culturale extinse și inovatoare cu o dimensiune europeană și cu o implicare pronunțată a cetățenilor. Performanța obținută de Pafos în raport cu propriile obiective a fost totuși limitată de reducerea puternică a bugetului în comparație cu cifra pe care o propusese în cadrul candidaturii. În pofida viziunilor, a programelor și a stilurilor de punere în aplicare total diferite, ambele orașe au folosit CEC în mod eficace pentru a explora și a elabora teme de interes local cu rezonanță europeană.

În 2017, ambele CEC au consolidat gama, diversitatea și dimensiunea europeană a ofertei culturale în orașele respective și au prezentat programe culturale mai extinse, mai diverse, mai inovatoare și cu o dimensiune internațională mai accentuată în comparație cu oferta culturală de bază din anii precedenți. De exemplu, în Aarhus au fost puse în aplicare 442 de proiecte de bază, iar în Pafos 168, cele mai multe dintre ele mergând dincolo de programarea obișnuită anuală a celor două orașe. În plus, în Aarhus, 1 200 de artiști internaționali și-au adus contribuția la program, iar 79 % dintre proiecte au implicat participarea unui partener internațional și/sau un schimb cultural în Europa, în timp ce în Pafos 29 % dintre proiecte au fost producții internaționale, iar 11 % au fost colaborări între artiști ciprioți și internaționali. Ambele CEC au extins accesul și participarea la viața culturală în 2017, deși dovezile sunt mai solide pentru Aarhus decât pentru Pafos, publicul total fiind de 3,3 milioane de persoane. Ambele CEC au contribuit la consolidarea capacității culturale a sectoarelor culturale și creative locale și a legăturilor acestora cu alte sectoare. De exemplu, Aarhus 2017 a extins

sponsorizarea în domeniul culturii și a adus beneficii economice pozitive sectoarelor culturale și creative. Pafos 2017 a consolidat dezvoltarea audienței, a servit drept catalizator pentru investițiile în infrastructura culturală și a dezvoltat competențele și capacitatea operatorilor culturali locali. CEC a îmbunătățit profilul internațional al orașului Aarhus prin cultură, în timp ce, în Pafos, a conferit publicului interesat de cultură o dimensiune internațională mai accentuată.

În sfârșit, concluzia evaluării este că cele două orașe desemnate drept CEC în 2017 oferă potențiale foarte diferite pentru durabilitatea activităților lor și pentru o guvernare culturală îmbunătățită. Pentru Aarhus, proiectul CEC a generat un potențial pentru un impact pe termen lung prin competențele și experiența dobândite de operatorii culturali, prin implicarea cetățenilor, printr-un public numeros și printr-un profil internațional extins. Pafos va avea, de asemenea, unele beneficii pe termen lung, dar s-a făcut prea puțin pentru a se asigura maximizarea acestor beneficii.

4.4. Coerența

Acțiunea CEC este relevantă pentru multe politici și programe ale UE și complementară acestora, având impact nu doar asupra părților interesate din domeniul culturii, ci și asupra celor din domeniul ocupării forței de muncă (pentru că influențează, de exemplu, consolidarea capacităților) sau asupra turismului (numărul nopților de cazare la hotel a crescut cu 10,9 % în 2017 în regiunea Aarhus, de exemplu).

Acțiunea CEC este, de asemenea, coerentă și complementară cu fondurile structurale și de investiții europene, în funcție de contextul fiecărui oraș care deține titlul. Până în 2017, Pafos a utilizat FEDR pentru a cofinanța investiții esențiale în renovarea centrului orașului și în renovarea unor spații-cheie, precum un teatru și un cinematograful.

4.5. Valoarea adăugată la nivelul UE

Astfel cum s-a menționat și ilustrat deja mai sus, acțiunea CEC a avut un impact care nu ar fi fost atins numai prin acțiunile statelor membre.

„Eticheta” în sine este un aspect-cheie al valorii adăugate europene a acțiunii CEC, întrucât acționează ca un important generator de interes din partea părților interesate, nu numai din oraș, ci și dincolo de granițele acestuia, și oferă un cadru excelent de cooperare la nivel european în materie de parteneriate și de transfer de bune practici, de exemplu în ceea ce privește construirea unei structuri solide de guvernare pentru realizarea acțiunii CEC, creșterea capacității organizațiilor culturale locale sau atragerea de idei de proiecte de la locuitorii din zonă.

5. CONCLUZII

Pe baza acestui raport, Comisia concluzionează că acțiunea CEC rămâne relevantă la nivelul UE și este extrem de valoroasă pentru orașele gazdă, generând totodată programe culturale extinse, cu rezultate și efecte pozitive care nu pot fi evaluate însă în totalitate în etapa actuală de evaluare, întrucât a trecut prea puțin timp de la desfășurarea anului de desemnare în calitate de CEC. Acțiunea ar putea fi evaluată într-o etapă ulterioară, în cadrul evaluării pe termen lung menționate anterior.

Comisia concluzionează, de asemenea, că programele puse în aplicare de cele două deținătoare ale titlului din 2017 au fost conforme cu obiectivele acțiunii CEC; acestea au reflectat dimensiunea sa europeană, au implicat locuitorii din zonă și părțile interesate și au extins accesul și participarea la viața culturală în 2017, deși dovezile sunt mai solide pentru Aarhus decât pentru Pafos, mai ales din cauza bugetului limitat pe care l-a avut la dispoziție

orașul Pafos. De asemenea, programele respective au contribuit la consolidarea capacității culturale a sectoarelor culturale și creative locale și a legăturilor acestora cu alte sectoare. CEC a îmbunătățit profilul internațional al orașului Aarhus prin cultură, în timp ce, în ambele orașe, CEC a conferit publicului interesat de cultură o dimensiune internațională mai accentuată. În ambele cazuri, anul CEC poate lăsa anumite moșteniri (atât tangibile, cât și intangibile), deși în Pafos nu există o planificare adecvată a moștenirii, ilustrând faptul că moștenirea va reprezenta întotdeauna o provocare în orașele mici care găzduiesc evenimentul CEC.

Aceste concluzii principale confirmă concluziile stabilite în urma evaluărilor evenimentelor CEC din 2016 și precedente, și anume că orașele care dețin titlul de CEC realizează programe culturale mai extinse și mai inovatoare decât cele din oferta culturală anuală obișnuită a orașului, cu o puternică dimensiune europeană și cu implicarea cetățenilor locali precum și a vizitatorilor din străinătate, în conformitate cu obiectivele tratatului și cu acțiunea CEC.

În urma evaluării, a rezultat că un număr limitat de elemente trebuie să facă obiectul unor îmbunătățiri, cum ar fi necesitatea de a institui în timp util mecanisme instituționale, de a forma o echipă stabilă și eficace pentru punerea în aplicare, care să beneficieze de un sprijin politic puternic, de a asigura adeziunea și implicarea la nivel național, de a asigura un echilibru adecvat între control și independența artistică, de a menține angajamentul părților interesate din domeniul culturii, de a integra cooperarea europeană în programul cultural, urmărind în același timp în mod activ extinderea participării la cultură, și de a planifica moștenirea într-o fază timpurie¹³.

Domeniul de aplicare și durata evaluării anuale pe care Comisia o realizează în conformitate cu articolul 12 din Decizia nr. 1622/2006/CE nu permite luarea în considerare a impactului pe termen lung al CEC. Prin urmare, Comisia are în vedere evaluarea acestui impact ca parte a exercițiului de evaluare prevăzut la articolul 16 din Decizia nr. 445/2014/UE. Evaluarea respectivă „se axează pe plasarea tuturor capitalelor europene ale culturii precedente într-un context european, pentru a permite comparații și pentru a trage învățăminte utile pentru viitoarele capitale europene ale culturii, precum și pentru toate orașele europene”. Rezultatele studiului publicat în decembrie 2017 privind „Capitalele europene ale culturii: strategii de succes și efecte pe termen lung”¹⁴, vor permite realizarea unei analize a impactului pe termen lung.

De asemenea, trebuie depuse mai multe eforturi pentru a ajuta orașele deja desemnate drept CEC și pe cele viitoare în abordările lor legate de evaluare, inclusiv în ceea ce privește utilizarea volumelor mari de date (big data). În acest sens, Comisia a actualizat, la jumătatea anului 2018, orientările pentru evaluările proprii ale orașelor, care includ acum și noțiunea de „volume mari de date”¹⁵. În plus, în septembrie 2018, Comisia a publicat o invitație de participare la procedura de ofertare în vederea creării unei baze de expertiză și a furnizării de servicii de consolidare a capacităților și de activități de învățare reciprocă pentru viitoarele echipe responsabile de realizarea acțiunii CEC. Pachetele de programe de formare prevăzute în cererea de oferte includ subiecte referitoare la monitorizare și evaluare. Contractantul va fi selecționat în prima jumătate a anului 2019.

¹³ A se vedea culegerea de recomandări anterioare la adresa: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/ecoc-compendium-recommendations_en.pdf.

¹⁴ A se vedea: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET\(2013\)513985_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513985/IPOL-CULT_ET(2013)513985_EN.pdf).

¹⁵ A se vedea: <https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/library/guidelines-for-cities-own-evaluations-modmai18.doc.pdf>.

În ceea ce privește măsurile de supraveghere, Comisia subliniază că poartă în permanență discuții cu juriul cu privire la modalitățile optime de a garanta că viitoarele CEC își vor respecta angajamentele pe care și le-au asumat în candidaturile lor, în special angajamentele lor financiare. Rapoartele privind progresele înregistrate și rapoartele de monitorizare elaborate de juriu iau deja în considerare, în mod explicit, aspectele care fac obiectul criteriilor de selecție prevăzute în Decizia nr. 445/2014/UE.

În sfârșit, în ceea ce privește vizibilitatea paginilor europene dedicate CEC, Comisia subliniază faptul că se află în proces de evaluare a celor două website-uri, Cultura și Europa creativă, și că acest lucru va fi luat în considerare pentru a prezenta mai bine acțiunea CEC în acest context.